

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalovanému: **Krajský úřad Jihočeského kraje**, se sídlem U Zimního stadionu 1952, České Budějovice, o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem správního orgánu, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 20. 10. 2008, č. j. 10 Ca 28/2008 - 43,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce brojí včas podanou kasační stížností proti v záhlaví uvedenému usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích, kterým bylo rozhodnuto, že se žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků zamítá.

V odůvodnění napadeného usnesení krajský soud uvedl, že žalobce podal dne 13. 2. 2008 žalobu na ochranu před nezákonným zásahem žalovaného a současně požádal o osvobození od soudních poplatků. Krajský soud usnesením ze dne 6. 3. 2008, č. j. 10 Ca 28/2008 - 12, zamítl žádost žalobce o osvobození od placení soudních poplatků a usnesením ze dne 22. 4. 2008, č. j. 10 Ca 28/2008 - 17, vyzval žalobce k zaplacení soudního poplatku (kasační stížnost proti usnesení krajského soudu ze dne 6. 3. 2008 Nejvyšší správní soud zamítl rozsudkem ze dne 4. 9. 2008, č. j. 3 Aps 3/2008 - 29). Krajský soud usnesením ze dne 17. 9. 2008, č. j. 10 Ca 28/2008 - 35, žalobce opětovně vyzval k zaplacení soudního poplatku, na což žalobce reagoval podáním ze dne 6. 10. 2008, ve kterém znovu požádal o osvobození od soudních

poplatků. Žalobce k této žádosti přiložil nové čestné prohlášení a potvrzení o osobních, majetkových a výtěžkových poměrech. Poukazem na obsah ustanovení § 36 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), krajský soud dospěl k závěru, že žalobce nesplnil zákonnou povinnost doložit, že nemá dostatečné prostředky. Krajský soud konstatoval, že žalobce doložil, že je příjemcem dávky v hmotné nouzi. Toto potvrzení bylo však využitelné pouze do konce měsíce července 2008 pro účely zdravotního pojištění. Podle krajského soudu z této písemnosti neplyne, jaká dávka je žalobci poskytována. Tuto částku žalobce neuvedl a nedoložil v potvrzení o svých majetkových poměrech a rubriku vztahující se k sociálním dávkám proškrtl. Z písemností doložených žalobcem není zřejmé, zda žalobci nejsou poskytovány další dávky sociální povahy. Krajský soud uzavřel, že založením potvrzení Městského úřadu v Poličce v dalším řízení vedeném k návrhu žalobce pod sp. zn. 10 Ca 49/2008, podáním proškrtaného potvrzení o majetkových poměrech a tvrzením o tom, že žalobce má sníženou schopnost pracovního zařazení, žalobce nedoložil, že nemá dostatečné prostředky k zaplacení soudního poplatku. Krajský soud zároveň poučil žalobce o tom, že pro vyhovění jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků není žalobcem předložené čestné prohlášení dostatečným důkazním prostředkem prokazujícím nemožnost soudní poplatek uhradit.

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 20. 10. 2008 napadl žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížností. V obtížně srozumitelném podání stěžovatel předně namítl, že krajský soud svým postupem odejmul stěžovateli právo na soudní ochranu kladením nezákonných podmínek pro osvobození od soudních poplatků, i ve zbavování se povinnosti rozhodnout ve věci samé hospodárně a včas. Zákon vyžaduje od žadatele jen doložení nedostatku prostředků. Stěžovatel je přesvědčen, že nelze mít za to, že dostatečnost a hodnověrnost doložení je předmětem soudního jednání, má-li soud oprávnění kdykoliv odejmout osvobození i vynést výrok o náhradě nákladů. „Soud svým výrokem zřejmě nezná při aplikaci jediný cíl zákona: rovný přístup k soudu.“ Podle stěžovatele se ani úsudek soudu nezakládá na skutkovém stavu. Stěžovatel v prohlášení přiznal veškeré rozhodné skutečnosti svědčící o nedostatku prostředků, včetně toho, že není příjemcem jiných důchodů. „Už sama listina u správy soudu je doložením nedostatku.“ Stěžovatel dále uvedl, že krajský soud proti právní logice ztotožňuje doložení s prokázáním nemožnosti uhradit soudní poplatky s nedostatkem prostředků. Nesouhlasí s názorem soudu, že živobytí ve stavu hmotné nouze není dokladem nejméně nedostatku prostředků, natož při plnění poplatkové povinnosti. Rozporuje i závěr soudu, že osvědčení skutečnosti přijímání státního příspěvku nepovažuje za doložení nedostatku, není-li doložena ještě další okolnost přijímání státní podpory. Podle stěžovatele je právní závěr soudu, že čestné prohlášení, jímž je vyplněný a podepsaný předtisk vzoru 060, není důkazem prokazujícím nemožnost uhradit soudní poplatky, v rozporu s poučením a názorem Nejvyššího správního soudu, neboť ten upozornil, že ne každá jeho podoba je důkazním prostředkem. Proto stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadené usnesení krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení s tím, aby mu osvobození od soudních poplatků bylo přiznáno.

Vyjádření ke kasační stížnosti nebylo žalovaným podáno.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná. Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán jejím rozsahem a uplatněnými stížnými důvody. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti. Po posouzení věci dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

O věci samé uvažil Nejvyšší správní soud takto:

Stěžovatel napadl usnesení krajského soudu z důvodu vymezeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., podle něž lze kasační stížnost podat z důvodu nesprávného posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné posouzení právní otázky spočívá obecně buď v tom, že správně zjištěný skutkový stav je subsumován pod nesprávnou právní normu nebo je sice vybrána správná právní norma, ale následně je nesprávně vyložena či aplikována. Stěžovatel spatřuje nezákonnost napadeného soudního rozhodnutí v tom, že krajský soud nesprávně posoudil splnění zákonem stanovených předpokladů pro přiznání osvobození stěžovateli od soudních poplatků.

Individuální osvobození od soudních poplatků je procesní institut, jehož účelem je zejména ochrana účastníka, který se nachází v tíživých poměrech, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona o soudních poplatcích. Tento druh osvobození od soudních poplatků je zařazen v ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s., v němž je kromě jiného uvedeno, že účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu osvobozen od soudních poplatků. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Při zkoumání existence předpokladu doložení nedostatku prostředků je potřebné zdůraznit, že účastníka „zatěžuje“ jak břemeno tvrzení, tak i břemeno důkazní. Jinak řečeno, pokud chce být účastník ohledně své žádosti o osvobození od soudních poplatků procesně úspěšný, musí nejen uvést, v čem spatřuje svůj nedostatek prostředků, který dle jeho názoru vede k tomu, že nemůže soudní poplatek uhradit, ale také takové tvrzení řádně doložit. Právní úprava institutu individuálního osvobození od soudního poplatku neukládá soudu povinnost, aby sám za účastníka vyhledával další skutečnosti, které mají charakterizovat jeho nedostatek prostředků k uhrazení soudního poplatku. K otázce dokládání nedostatku prostředků samotným žadatelem o osvobození od poplatků se zcela jednoznačně vyjádřila již judikatura Nejvyššího správního soudu, kdy zdejší soud v usnesení ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 – 50, publikovaném pod č. 537/2005 Sb. NSS, vyslovil právní názor: *„Povinnost doložit nedostatek prostředků je jednoznačně na účastníkovi řízení, který se domáhá osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.). Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje.“*

Z obsahu soudního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatel podal dne 6. 10. 2008 v pořadí druhou žádost o osvobození od soudních poplatků v řízení zahájeném správní žalobou u krajského soudu ze dne 13. 2. 2008, vedené pod sp. zn. 10 Ca 28/2008. K této žádosti přiložil nové potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků – formulář vzor 060, které sám nazval čestným prohlášením a bez dalšího v něm proškrtl kolonky II. (příjmy z pracovního-obdobného poměru) - v bodu 11. ve znění Žadatel není zaměstnán z důvodu: doplnil „*dočasně a výrazně snížené schopnosti výdělečné činnosti*“, III. (příjmy z dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr), IV. (příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti), V. (příjmy z hmotného a sociálního zabezpečení), VI. (další příjmy), VII. (osobní majetek), VIII. (výdělkové a majetkové poměry manžela žadatele), dále proškrtl kolonku IX. (závazky), v bodě 28. Mám tyto dluhy: dopsal „*nesděljuje*“, a posléze v kolonce X. (jiné okolnosti, které by mohly mít vliv na osvobození) – bod 29. uvedl, že *“jediný příjem – doložený listinou u správy adresovaného soudu – státního příspěvku”*. Takto vyplněné potvrzení pak stěžovatel opatřil datem 6. 10. 2008 a vlastnoručním podpisem. Jiný doklad stěžovatel o svých příjmových a majetkových poměrech nedoložil.

Krajský soud si v této souvislosti opatřil další podklady, týkající se majetkových poměrů stěžovatele, jím předložených pro účely jiných řízení vedených u Krajského soudu v Českých

Budějovicích obdobného předmětu, bezprostředně přecházejících nyní posuzované věci. Ve věci vedené u Krajského soudu v Českých Budějovicích pod sp. zn. 10 Ca 218/2007 stěžovatel k prokázání nedostatku prostředků pro přiznání osvobození od soudních poplatků přiložil čestné prohlášení ze dne 28. 6. 2008, ve kterém uvedl, že je „*dlouhodobým adresátem státního příspěvku v hmotné nouzi, výši maximálně stanovené příslušným předpisem, nemá oprávnění k nakládání s žádným nemovitým či zpeněžitelným majetkem, nemá hmotnou oporu v rodinném zázemí, ani nepobírá příjmy či bonusy při nevydělečné činnosti*“. Součástí spisového materiálu Krajského soudu v Českých Budějovicích (sp. zn. 10 Ca 49/2008, čl. 39) je dále kopie Potvrzení o poskytnutí dávky pomoci v hmotné nouzi – příspěvku na živobytí ze dne 1. 7. 2008, v němž Městský úřad Polička, odbor sociálních věcí a zdravotnictví, potvrzuje, že stěžovatel je ode dne 1. 7. 2008 příjemcem příspěvku na živobytí č. j. 4952/2007/POL, dávky pomoci v hmotné nouzi, jenž se vydává pro zdravotnická zařízení v souvislosti s hrazením regulačních poplatků podle předpisů o veřejném zdravotním pojištění. Pro účely veřejného zdravotního pojištění má takové potvrzení omezenou platnost po dobu 30 dnů.

Na podkladě shora uvedených skutečností Nejvyšší správní soud uvážil, že stěžovatel sice splnil své břemeno tvrzení, avšak naproti tomu neunesl své břemeno důkazní v tom smyslu, že by krajský soud na základě předložených důkazů mohl dospět k právnímu závěru pro stěžovatele příznivému, tj. výroku o splnění zákonných podmínek pro osvobození stěžovatele od soudních poplatků. Krajský soud správně posoudil stěžovatelem předložené písemnosti jako nedostatečné důkazní prostředky, jenž by prokazovaly nemožnost stěžovatele soudní poplatky uhradit ve smyslu ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s.

Co se týče stěžovatelem doloženého potvrzení o osobních, majetkových a výtěžkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků, nutno konstatovat, že v něm stěžovatel jednak řádně neuvedl, v čem spatřuje nedostatek prostředků, který podle jeho názoru vede k tomu, že nemůže soudní poplatek uhradit a jednak toto své neurčité tvrzení ničím nedoložil. Pokud se stěžovatel domnívá, že krajský soud fakticky vymáhá vyplnění tiskopisu „Potvrzení o osobních, majetkových a výtěžkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků“ ačkoliv i jeho obsahem jsou prohlášení žadatele o pravdivosti všeho, co je tam uvedeno, neodpovídá tato jeho domněnka skutečnosti, protože např. k bodům II. a III., pokud je žadatel vyplňuje, je třeba i potvrzení zaměstnavatele, a k bodům IV. až VI. je třeba doložit přílohy, kterými jsou rozhodnutí daňová a rozhodnutí o přiznání dávky z hmotného a sociálního zabezpečení. Právě ty byly v případě stěžovatele aktuální, a přesto byla tato kolonka proškrtnuta. Krajský soud nemohl presumovat finanční potíže stěžovatele, stejně jako existenci dluhů, byť by jinak tyto okolnosti mohly objektivně naplňovat podmínky k úplnému nebo částečnému osvobození od soudních poplatků.

Z předmětném potvrzení o osobních, majetkových a výtěžkových poměrech stěžovatele i z jeho čestného prohlášení sice vyplývá, že je stěžovatel adresátem určitého státního příspěvku, ale stěžovatel v nich minimálně neuvedl zásadní údaje, a to v jaké výši měsíčně pobírá tento státní příspěvek, o jaký příspěvek se vlastně jedná, z jakého titulu a rozhodnutím kterého úřadu mu byl vyměřen. Stěžovatel zároveň ve své žádosti o osvobození od soudních poplatků jen velmi stroze uvedl, že nemá prostředky k tomu, aby mohl dostát svým poplatkovým povinnostem. Za takové situace pak krajský soud zcela důvodně dospěl k závěru, že pro rozhodnutí o osvobození od soudních poplatků nepostačuje ani Potvrzení o poskytnutí příspěvku na živobytí ze dne 1. 7. 2008, které toliko dokládá, že stěžovatel je poživitelem určité dávky v nespecifikované výši.

V odůvodnění napadeného usnesení se tak krajský soud dostatečně vypořádal s tím, že stěžovatelem předložené písemnosti nejsou ani ve svém souhrnu relevantním dokladem nedostatku prostředků stěžovatele pro rozhodnutí ve smyslu ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. Nejvyšší správní soud tedy uzavřel, že stěžovatel v souzené věci přes výzvu krajského soudu nedoložil, resp. neprokázal, že nemá dostatečné prostředky k zaplacení soudního poplatku. Krajský soud proto postupoval v souladu se zákonem, jestliže stěžovateli osvobození od soudních poplatků nepřiznal.

Ze všech výše uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že napadené usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích netrpí vadou podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., a kasační stížnost proto podle § 110 odst. 1 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona. Žalovaný správní orgán měl ve věci úspěch, nevznikly mu však náklady řízení o kasační stížnosti přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti, proto mu soud právo na náhradu nákladů řízení nepřiznal.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 15. ledna 2009

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu